

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Štev. 258.

V Ljubljani, v ponedeljek, 10. novembra 1902.

Letnik XXX.

Shod na Čatežu ob Savi.

Med tem, ko je dr. Tavčar s političnim vajencem liberalne stranke, dr. Trillerjem, poln srda, gujeva in slabo zatajene bridkosti gledal na razvaline kostanjeviškega liberalizma, so naši somišljeniki zborovali v najlepšem miru in v vzornem redu v istem volivnem okraju, v Čatežu ob Savi. Bili so poleg čateških navzočih tudi moške iz župnij Cerklje in Velika dolina.

Dr. Lampe je popisal politični položaj v deželi in v podrobnostih kazal na liberalno delo. Naslikal je ljudem dr. Tavčarja, ki ravnokar hoče v Kostanjevici govoriti kmetom. Ta človek je vendar rekel, da je kranjski kmet le »polčlovek«, da so naši kmetje pridri iz farovških svinjakov itd. Kako da se zdaj okoli kmetom ponuja? Proti kmetom govori, da je dober kristijan, da ni zoper vero, a v svojem listu izdaje najbolj protikršćanske članke. Z največjim ogorčenjem so pa vzeli zborovalci na znanje geslo: »Liberalcem groš, klerikalcem knof!«

Z največjim odobravanjem so vzeli zborovalci na znanje, da je katoliško narodna stranka v teh razmerah začela obstruirati. Nato je govornik slikal v podrobnostih politične in druge sleparije liberalcev.

Gospod državni in deželni poslanec V. Pfeifer je razlagal nato zborovavcem nekatere novejšje postavbe. Dr. Krek je nato vnel kmeto k stanovski samozvesti. Ljudstvo ima dolžnost, da se zbira in da se zaveda, da je ono poklicano k postavdaji in da se uradništvu odkaže v državi ono mesto, ki mu gre kot plačanemu izvršitelju danih postav. Lopovi so oni, ki razdirajo danes v stranke kmečki stan in ga hočejo odtrgati njegovi organizaciji. Združitev proti oderuhom in proti onim, ki ljudstvu ne dajo pravice, je prva potreba naših dni. Liberalci lazijo zdaj okoli vlade in zakulisno intrigirajo, a dasi je prepovedala dež. vlada ljudski tabor v Ljubljani, naj pomni, da bo gromoviti ljudski glas prodrli tudi skozi zatorjena okna deželnega predsednika!

Gospod Schweiher naznanja zborovavcem ustanovitev novega katoliškega političnega društva za krški politični okraj. Vsak član dobi »Domoljuba« in društvo bo prirejalo politične shode po vseh župnijah svojega okrožja. Nato pa popisuje kupčijo s kostanjeviško grajščino. Zato je zadnjič Globočnik razglašal naš shod v Kostanjevici, ker se je bal, da se ne bi njemu povedalo, kako da spekulirajo liberalci z grajščino. A ljudstvo je zvedelo vse v kljub temu. K sklepu predlaga sledeče resolucije:

I. Na shodu v Čatežu zbrani volivci izrekajo zaupanje svojim poslancem in odobravo njih ravnanje v deželnem zboru.

II. Zahtevajo enako, splošno tajno volivno pravico.

III. Kostanjeviška grajščina se naj ne proda, če se pa proda, naj se proda kmetom, kolikor potrebujejo.

IV. Z ogorčenjem protestirajo proti prepovedi ljudskega tabora v Ljubljani.

Z največjim navdušenjem so bile soglasno sprejete te resolucije. Posebno oni, ki so v Kostanjevici videli vso puhlost liberalizma, so najbolj vneto odobraval izva-

janja naših govornikov. Niti enega ugovora ni bilo, pač pa vedno živahno pritrdjevanje. Dolenjska stran se dviga, raste in napreduje!

Zlat most.

Drugi dan politične debate je le še malo razjasnil razmere. Sicer pa, kaj naj se še pojasni? Razmere so zamotane, kriza se bliža, ali parlamentarna ali vladna, to je jasno že vsakomur, kdor s pridom čita časnike. Politično debato so zahtevali češki poslanci, in sicer iz dveh razlogov: Prvič hočejo vladi in vnanjosti dokazati, da resno mislijo s svojimi zahtevami in da v tem oziru soglašajo s svojimi volivci, v kolikor glasila izražajo javno mnenje češkega naroda. Dr. pl. Körber je namreč dne 16. oktobra v svoji izjavi naglašal, da češki poslanci več zahtevajo, nego njihovi volivci, in da torej ne soglašajo z javnim mnenjem doma. To trditev hočejo zdaj češki govorniki izpodbiti kot neutemeljeno. Sicer pa teh dokazov ni treba, ker češka glasila vseh strank isto naglašajo.

Istina pa je, da zmernejši češki listi poslancem priporočajo previdnost in jasno zarisano pot, ne pa skokov v temo. In to je drugi razlog, da hočejo češki poslanci s politično debato preprečiti nenadno krizo, dobiti časa za pogajanja. Ko bi Cehi takoj pričeli z odkrito obstrukcijo, zgodilo bi se bržčas to, kar želé mnogi krogi v parlamentu in izven njega. Prišla bi ali poljsko-nemška koalicijska ali pa začasna vlada § 13. Ne prvo ne drugo bi Čehom ne koristilo, in četudi bi bilo oboje le previzorij, vendar bi krivdo nosili le češki poslanci. To pa bi bila velika taktična napaka, katere se hočejo in morajo ogniti. Da, vložili so dolgo vrsto nujnih predlogov, ki pa imajo le ta namen, da jih umaknejo, ko jim vlada zgradi zlat most. Politična debata pa naj bi vsaj toliko vplivala na vlado in ublažila nasprotje mej Cehi in Nemci, da bi se pričela pogajanja, ali je zlat most preko nasprotij mogoč in ali hoče in more dr. pl. Körber zgraditi ta most.

Češki poslanci so seveda že več ali manj prepričani, da dr. pl. Körber nima ne potrebnega poguma ne moči, da bi pretrgal vezi, ki ga vežejo na levoico, in zapustil staro, izvoženo pot avstrijske nemško-centralistiške politike. Torej je vsa debata le nekaj »moratorije«, zadnji poskus, ali je sploh še mogoče »dalje klobasariti«, kakor so je svoj čas izrazil gref Taaff. Sicer ne straši več nagodba z Ogrsko, tudi podaljšanje trgovinskih nagodb je mogoče preko parlamenta, a vse to so le kape na raztrgan čevlji, iz katerega reži revščina, onemoglost in politična zmedenost. Vojna uprava zahteva novih vojakov, za katere ima že od delegacij dovoljen kredit, in vojna uprava, kakor je znano, ima še odločilnejšo besedo, kakor vsaka istočasna vlada. Torej »circulus vitiosus«, kamor pogledaš. Edina pot iz zagate je zlat most. In da se ta zgradi, v to ne zadošča užaljen ponos, marveč brezoziren pogum, ki ne pozna predsodkov ter osebnih simpatij in antipatij. Cehi so bili tepeni, in premaganemu nasprotniku je treba zgraditi zlate mostove in hladiti sklede rane.

Seveda s tem ni še rešeno avstrijsko vprašanje, s tem ni še strta glava hidri narodnostnih bojev v Avstriji, ali mogoče bi

bilo vsaj premirje, parlament bi se mogel lotiti svoje naloge ter rešiti najnujnejše predloge, kakor so proračun, negotdba, tiskovni zakon, vojni zakon in cela vrsta socialnih političnih vprašanj. Kakor na en mahljej ne pade hrast, tako tudi vlada z eno naredbo ali parlament z enim zakonom ne reši jezikovnega vprašanja. Dolga desetletja so se razvijale in utrjevale jezikovne razmere, in le tekem let se morejo narodi sprijazniti z mislijo in prepričanjem, da so ravnopravni členi velike avstrijske družine.

Volitve in po volitvah.

V Idriji, 9. nov.

Živahno je bilo v zadnjih dneh, ko smo se pripravljali na občinske volitve. Zadnje dobo so bili v občinskem zastopu liberalci sami zase. Ukrenilo se je marsikaj, kar ni ugaljalo našemu ljudstvu.

Omenjamo samo, kako lepo so prišli liberalci do »Narodnega doma«, kamor pa ne bode zahajalo ljudstvo, narod, marveč edino čitalničarji, katerim je liberalni občinski zastop kar za 25 let naprej oddal prostore proti najemni celihi — 200 K na leto. Vrelo je zlasti zadnje dni zelo, liberalci pa so bili prepričani, da zmagojo na celi črti ter tako ohranijo svojo posest. Pa zmetli so se bridko. In sedaj so hudi. Vso svojo jazo so izlili v brzojavko z dne 8. novembra v »Slov. Narod«. Najkrasnejše je še zagotovilo, da bodo volitve v III. razredu izvršene. In pa tisto tolažilivo prepričanje: Pri prihodnjih volitvah je zmaga liberalcem zagotovljena... Torej, kako je bilo?

Zupanstvo je razpisalo volitev za dan 7. novembra od 10. ure popoldne in do 2. ure popoldne. Volitev se je vršila iz po četka in do konca z malimi izjemami mirno. V komisiji so sedeli prav sami liberalci. Ne enega zastopnika niso privoščili naši stranki. — Bili so prav sami zase. Da so pri tem strogo gledali pri naših, kako se volitev vrši, iskali, kakorkoli in kjerkoli so mogli, kako bi kak naš glas ovrgli, se ni čuditi. Pravilno podpisana pooblastila so hoteli kratkoma odklanjati, seveda pri liberalcem nasprotnih pooblaščenih.

Na ta način smo izgubili tudi mi par glasov. V imeniku so bile vpisane tri juridične osebe, za katere bi imel pravico voliti mestni župnik in dekan — dvakrat ga je komisija, v kateri je sedel iuris doktor Horvat, pustila glasovati, tretjič ne več. Neki obitnik, sedaj v drugi občini, je pooblastil svojega oskrbnika, a šele po dolgem boju so pripustili pooblaščenou glasovati, dasi je notarju pač moral biti znan § 4, odst. 4 obč. vol. reda. Ako je bilo v imeniku ime »Marijana«, na pooblastilo pa je bila podpisana »Marijana«, odločila je komisija, da pooblaščenec ne more voliti. Ako je bilo v imeniku »Ana«, v pooblastilu pa »Marijana«, zopet ni smel pooblaščenec glasovati. Za naprednjake je bilo lažje; nohenega volivca svoje stranke ni odklonila liberalna komisija. Vkljub temu je bila naša stranka od začetka do konca najmočnejša, vsekoli je imela do 4. ure popoldne od 10-20 glasov večine. Tedaj pa so liberalci napeli vse svoje moči, da bi nas vrgli. A ves trud je bil zastonj, padli smo res na 4 glasove večine — toda zopet se jeli dvigati. Liberalci in naši so dojavljali vedno nove volivce na volišče, dokler ob 1/2 7. uri ni župan zaprl vrat. Kar je bilo volivcev zbranih v dvorani, so oddali še svoje glasove. Nato so razglasili izid, lep in časten za našo stranko. Liberalci so padli in izgubili vseh šest mandatov, katere so praje imeli v III. razredu.

Po volitvi so zapečatili akte. Župan je povabil tudi enega naših mož in zastopnika socialnih demokratov, da sta pritiskala pečat. Naš zastopnik je zapečatil z nočem. Reklo se je, da bodo drugi dan odpečatili in še pregledali. Ali so, ali niso, ne moremo povedati, našega zastopnika Josipa Likar niso poklicali, da bi bili vpričo njega prelomili njegov pečat in odprli.

Po volitvi! Liberalci so dobro vedeli, da II. razred ohranijo, tudi I. jim je bil zagotovljen, kakor so sami naznanili brzojavno v »Slov. Narod«. A izguba III. razreda jih je silno pekla. Kričali so »žlindra« ter kleli, da je bilo kaj. Najlepše je pa pokazal obč. odbornik in trgovec S., kako hudo mu dé naša zmaga. Maščeval se je nad ubogim — obrtnikom I. Lapajne. Pred kratkim mu je dal v delo novo obleko. Na pol je bila v petek narejena. Zvečer se pa ta krojač vdeleži volitve in voli naše kandidate. Napredni trgovci pošlje radi tega dejanja po na pol dodelano obleko, plača delo ter sporoči: »Ako Vam mi nismo dobri, nam tudi Vi ne bode«. Tako delajo tisti, kateri vpijejo v eno mer: Svoboda! Edino ta krojač je volil z nami, vsi drugi proti nam, pa še niso bili liberalci zadovoljni, prejel je plačilo od »prijateljev« obrtnikov. Priporočamo pogumnega moža vsem našim prijateljem.

V »Slov. Narod« naznanjajo liberalci o velikih sleparijah, radi katerih bodo volitev ovržena. Da, ako bi imeli naši liberalci kaj govoriti, bi bili kar izključili vse naše katoliške volivce in volivke, potem bi že »zmagovali«. Doslej nam ni še nič znanega o sleparijah, ko pa bomo zvedeli, iz katerih vzrokov, da hoté naprednjaki zabraniti, da bi prišli liberalcem nasprotni možje v občinski odbor, govorili bomo tudi mi. — Do cela liberalna komisija je dobro pri nas gledala, kdo da voli in kako da voli.

V komisiji je sedel poleg liberalcev tudi en soc. dem., nam pa niso dali nobenega mesta.

V II. razredu, kjer je celih 31 volivcev — v III. jih je okoli 460 — in v I. so seveda zmagali liberalci, na zmago na naši strani sploh ni bilo misliti. Nemci so se do malega vsi držali volitev v I. razredu, mi smo dobili osem glasov več kot pred tremi leti. Značilno za komisijo je naslednje: Pri volitvi v III. razredu so silno pazili na to, da je vsak volilec sam bral oziroma pritrdjeval, katere da voli. Ko pa je prišel neki višji uradnik volit v I. razredu, je položil listek z imeni kandidatov na mizo — in odšel. Nihče si ni drznil opomniti, naj volilec sam čita, ampak je to delo opravila komisija sama ter vpisovala glasove še potem, ko je že odšel.

Hud dan je bil 7. nov., — a izid je razveselil vse ljudstvo. In naj se podaje delavskemu ljudstvu še sto prilik, kjer bode smelo govoriti, pokazalo bode še stokrat in še glasneje, da liberalizma in liberalcev ne mara. Kako so se liberalci trudili, da pridobé soc. demokrate, a ves trud je bil zastonj. Liberalci v ne! bil je klic povsod. Zategnila se je volitev, od 5-6 ur so volilci čakali, niso se dali utruditi, da bi odšli, vtrajali so do konca. Nasprotniki sami so priznavali in občudovali, kako so bili naši organizirani. Čast možem!

Deželnozborske volitve.

Minulo soboto se je vršilo več volitev za dež. zbor. V prvi vrsti je omeniti ožje volitve v Korneuburgu, kjer je prodrli nacionalci K o l i s k o. Dobil je 820, kršč. soc. F e t t y pa 289 glasov. Zmaga je bila seve mogoča le vsled soc. dem. glasov, ki je vse dobil Kolisko. Dalje so se vršile ožje volitve na Koroškem v splošni skupini. Izvoljeni so sami nacionalci: B r e i t e n e g g e r, K i r c h m a y e r in K o t z. Protikandidat P i r k e r je dobil nad 4000 glasov. V solnograški mestni skupini so razun dveh prodrli sami nemški liberalci, štirje v Solnogradu ter pet v ostalih mestih. V Gollingu je zmagal katolik H u b e r, v Neumarktu pa nacionalci H u e b e r. Trgovinska zbornica je umevno izvolila tudi dva liberalca, gorenje-avstrijska trgov. zbornica je pa izvolila enega nacionalca in enega liberalca. V šleskem veleposestvu je prodrli nemško-liberalna kandidatna lista. Tekoči teden, pričeni z današnjim dnevom, se bje volilni boj na Koroškem.

Poljaki in Koerber.

Ministerski predsednik Koerber je imel minule dni daljše razgovore s vodjo vitezom Jaworskim in parlamentarno komisijo poljskega kluba. Namen teh razgovorov je bil pred vsem ta, da se vlada pouči o mnenju poljskega kluba ter o njegovih zahtevah. Razgovor je trajal v petek cele tri ure. Dr. Koerber je vzel na znanje vse želje in zahteve, ni pa niti z eno besedo izdal svojega mnenja niti z ozirom na poljske zahteve niti na splošni parlamentarni položaj. Ministerski predsednik se je po soglasni sodbi hotel samo informirati, v koliko sme računati na pomoč poljskega kluba za slučaj, če bi se moral nasloniti same na levičarje. Iz izjav poslanca Jaworskega in Dzieduszyckega je razvidno, da Koerber ni bil potrjen v svojih nadah in da Poljaki Koerberja ne bodo vlekli iz zadrege, v katero je prišel po lastni krivdi.

Proti novi vojaški predlogi.

Neki tržaški list ima z Dunaja poročilo, da so se do sedaj že skoro vse stranke izjavile, da hočejo glasovati proti novi zahtevi vojne uprave. Nastopiti hočejo prav energično proti nji nemški liberalci in nacionalci, Mladočehi, socialisti, Jugoslavlani in vsenemci. Tudi Italijani mislijo glasovati proti. Radikalni Čehi nameravajo obstruirati. Vsenemci zahtevati dveletno vojaško službovanje in dopust vojakom, ko kmetovalci spravljajo pridelke, in druge olajšave. Znano doslej še ni, kako stališče zavzemajo Poljaki in katoliški centrum. To poročilo prihaja gotovo od laškega parlamentarca. No, videli bomo v kratkem, če odgovarja resnici.

Obstrukcija v nemškem državnem zboru.

Šest in pol ure je trajala zadnja seja nemške poslanske zbornice, nekaj izvanrednega v nemškem parlamentu, a ves ta čas je izrabila obstrukcija v svoje namene, vkljub temu, da je grof Bülow ravno v prejšnji seji z vso silo rohnel proti obstrukciji in kazal na nje slabe posledice. Vrši se namreč znana carinska razprava, ki ne zadovoljuje nobene stranke, najmanj pa liberalce in socialne demokrate. Soc. demokrat Stadthagen je sam govoril štiri in pol ure, ves ostali čas so pa porabili za glasovanje po imenih. Tu so bili prizori, popolno enaki onim v avstrijski zbornici. Konečno je bila zbornica nesklepčna. Sedaj govore o načinu, kako bi se preprečila obstrukcija. Glasovanja, pravijo, naj se vrše pisмено in mej razpravo, predlog za glasovanje po imenih mora podpisati mesto dosedaj 50 sto poslancev. O tem sta se pa doslej zedinila le še centrum in klub konservativcev, kar je vsekako premalo. A četudi nasvet obvelja, obstrukcija ne bo zatrta.

Ministerska kriza v Španiji.

V španskih vladnih krogih že davno vre in vse napoveduje bližnji povstanek ministerske krize. Sedanji kabinetni načelnik, stari liberalce Sagasta, ima v zbornici le še prav malo pristašev in celo v kabinetu samem je več moč, ki mu več ne slede na vseh njegovih potih. V kabinetu sta se sprla s Canalejasem, ker je Sagasta izjavil, da pozna samo liberalizem in nikakega radikalizma, v parlamentu ga je pa dobro obdelaval vodja Silvela. Vse je nezadovoljno s sedanjo vlado, a vendar je še ne marajo strmoglaviti, ker bi naslednica več ne bila liberalna, marveč konservativna, ki se je pa že naprej bojé.

Zveza slovansko-latinska proti Germanom.

Ruski list „Novoje Vremja“ pravi, da se ruska literatura vsak dan bolj širi po Italiji, kakor tudi ruske skladbe. Zveza latinskega sveta s slovanskim proti prodirajočemu germanizmu dobiva vsak dan konkretnjšo obliko. Izvrstni francosko-španski odnošaji na eni, francosko-italijanski na drugi strani in sedanji navdušen sprejem laškega vojvode na Španskem, so znamenja, da se ti narodi vedno bolj združujejo. Ali kar je najbolj važno, je to, da vsi latinski narodi hočejo priti z Rusijo v intimne odnošaje. Francija je zvesta zvezi, Italija in Španija sti pa zvezani z Rusijo v velikem prijateljstvu. Gledé Balkana ni med Italijo in Rusijo najmanjšega navzkrižja.

Katoličani v Ameriki.

Pred nedavnim je resigniral v Manili zloglasni Atkinson, bivši nadzornik šol na filipinskih otokih. Sedaj je dal svojo ostavko tudi Bernard Moses, doslej na čelu urada za javni poduk. Na njegovo mesto je imenoval Roosevelt katoličana gen. Jas. F. Smitha. On je prvi katoliški ud te komisije. Bil je doslej eden sodnikov najvišjega filip. sodišča, ter spremljal guver Tafa na vatičanski misiji. Smith je odlični advokat iz San Francisco ter v obče spoštovan na otokih. — V komisijo štirih članov, ki je razsojala v zadnjem prepiru mej lastniki rudnikov in delavci, je predsednik Roosevelt imenoval tudi katoliškega škofa Spaldinga, ki je obče priljubljen pri delavstvu. Z imenovanjem škofa Spaldinga na štrajkovo komisijo in Smitha na filipinsko, je predsednik priznal, da se je treba ozirati na katoliško manjšino. Vendar pa ameriška vlada še ne pozna vsestranske pravičnosti napram katolikom. Dokaz zato so šolske razmere v Južni Dakoti in po raznih drugih krajih. V mnogih indijanskih katoliških šolah bi imeli letos veliko več otrok, če bi ne bil vmes posegel za policijsko knuto vneti Sam. Znan je glasoviti ukaz Browninsov, da nimajo indijanski starši nobene pravice izbirati si šol svojih otrok po svojem prepričanju. Ta ukaz je bil letos razveljavljen in mislilo se je splošno, da bodo smeli Indijanci pošiljati svobodno svoje otroke v katoliške šole. Celo na agenturah se je tako mislilo. Res je veliko otrok pustilo tam vladine šole in se dalo vpisati v katoliško. Toda policaji so došli in jih odvedli nazaj v vladine šole. Agenti so uvideli, da bodo ostale njihove šole na pol prazne, če ne obvelja prejšnji ukaz, in zato so telegrafirali vse navskriž v Washington, kjer se jim je baje potrdilo, da smejo samo novi učenci v nevladine šole. Tako bodo morali še nadalje ostati katoliški otroci v brezbožnih šolah in brez krščanskega poduka do devetnajstega leta.

Iz brzojavk.

Državni zbor odgođen? V političkih krogih se trdi, da se za daljšo dobo odgodi zasedanje drž. zbora. Vprašanje se odloči že v prihodnjih dneh. — Z mag. vladnih čet v Venezueli. Pri La Victoriji so bili poraženi vstasi pod poveljstvom Luizija. Šteli so 4600 moč. — Shanghai ostavijo evropske čete. Velevladi so se zedinile, da v kratkem odpovejo svoje čete iz Shanghai. — Loubet ne obišče papeža. Mej italijansko in francosko vlado je dogovorjeno, da se kralj in Loubet ne snideta ne v Rimu ne v Parizu, marveč v kakem kraju izven glavnih mest. — Vsenemški strankarski shod se vrši 17. nov. — Belgijski kralj se nameruje poročiti. — Proti glasovanju po imenih. Nemški centrum je vložil predlog, naj popravijo pravilnik v drž. zboru, da ne bodo več izgubljali časa s takim glasovanjem. — V Milanu izhaja list, ki nima drugega namena, nego plašiti meščane, motiti družine in društva. Liberalna laška oblast toži list. — Državni poslanec Breiter pozval je na dvoboj oba sekundanta, ki ju je imel v zadevi s huzarskim častnikom Molnarjem. — Od Čehov je bila odvisna zmaga na Dunaju med kršč. soc. Prohazko in soc. dem. dr. Adlerjem in z njim združenimi liberalci. Ker so Čehi sami postavili svojega kandidata v tem okraju, prišlo je do ožje volitve. Obe stranki sta si trudili pri ožji volitvi pridobiti jih za-se. Upajmo, da dajo kršč. soc. sedaj kako odškodnino za češke glasove, ki so jim pripomogli do najsijajnejše zmage. — Svica daje v zgled. Švicarska ljudovlada sklenila je poslati čez mejo vse one laške podanike, ki so se udeležili zadnjih izgrediv v Švici. Pri nas se pa stopa drugače. Se vabijo jih! — Srbski urednik aretiran. Srbski list „Dubrovnik“, ki izhaja v Dubrovniku, je priobčil pred kratkim neko pesem, v kateri je državno pravdnistvo zasedilo veleizdajo. Ko se je vrnil urednik tega lista od shoda srbskih novinarjev v Beogradu, so ga aretirali. Srbstvu in Slovanstvu sploh sovražni listi pripovedujejo vso stvar tako, kakor da bi bil ves ta srbski časnikarski shod soude-

ležen na veleizdaji, z očitim namenom, da bi dosegli, da bi bili slovanskim časnikarjem prepovedani taki shodi. — Strankarski shod bavarskega centra se vrši 15 in 16. dec. v Monakovem. Na dnevnem redu so posvetovanja delegatov in javni strankarski shod.

Dnevne novice.

V Ljubljani. 10. novembra.

Tavčar v Kostanjevici. Že pred tednom je objavil „Slov. Narod“, da bo 9. t. m. liberalni shod v liberalni Kostanjevici. Povabili so milostno tudi „klerikalce“, ki so se radevolje odzvali. Reči pa moramo, da tako nejasno še zlepa ni bil napovedan kak shod kot ta. Brez imen govornikov, kraj in ura začetka ni bila naznanjena. Pač pa so trotili liberalci po svoji navadi laži, da bo liberalni shod v St. Jerneju. V Kostanjevico pa je povabil Johan Globočnik vse župane iz okolice, a jim ni povedal, da jih hoče imeti na političen shod, ampak jih je povabil na — županski shod! Tako zvišajo so lovili župane. No, ti so šli potem, deloma klaverni, deloma opravičeno razjarjeni s čudnega »županskega« shoda. Bil je shod v Kostanjevici, a klavern za liberalce. Ob četrt na 4. otvoril shod Tavčar in misli par stavkov govoriti. A naši možje so zavpili: »Globočnik naj govori o grajščini, kako je Hribarja priporočil!« Ker Tavčar ni hotel se ozirati na to željo, ne Johanu odgovoriti, zadonelo je iz sto grl: »Živio dr. Šusteršič! Proč s Tavčarjem!« Potem je dal liberalni prvak, kateremu tudi to ni nič pomagalo, da je rekel: »Jaz imam oblast za-preti, naj bo kaplan ali kdor hoče, vsakega in g. klubi bom, ako ne bo miru,« besedo dr. Trillerju. Ta je bil revež! Trudil se je, da je bil ves rudeč še za ušesi, a kdo ga bo slišal, ko je preupil vse glas: »Živio dr. Šusteršič!« Niti eden ga ni razumel kake besede, razun mogoče Gor-nikov oče, ki je gledal zdaj že z odra svoje nadebudne sinove in g. nadučitelja, ki je imel vstop na oder. Ne vemo, kaj je Triller mislil povedati peščici liberalcev. Liberalci so poskušali naše moze potisniti nazaj, a se jim kljub vsi surovosti ni posrečilo. Nad občinsko pisarno, v kateri se je vse potrebno pripravilo za ta klaverni liberalni shod, so raztrgali streho, ter so polivali naše z gnoj-nico. Stranka kravjih zvoncev in konjskih fig je postala stranka gnojnice. Zanimivo to! In tudi kamenje in kolerabe iz Bučarjevega vrta nabrane so metali. Odkod, da je gospa Bučar tako darežljiva postala? Med tem je Tavčar z rokami nekaj kazal. Govoriti ni mogel, ker so ga naši vedno preupili z »Ži-vio dr. Šusteršič!« Moč, ki je mislil, da mu je vse dovoljeno v liberalnem mestu, kjer je bil izvoljen celo častnim občanom, on, kateri je pri zadnji volitvi imel le pet na-sprotnih glasov v Kostanjevici, on se je mučil, da bi prišel do besede. Mahal je z rokami po zraku, kot bi bil mutast in nihče ni slišal njegovih besedi. Potem je pa stresel lev z grivo in dal povelje, da se mora do-mači g. kapelan odstraniti. In kdo bi ne ubogal?! Kakor divji so planili liberalci proti njemu, a je precej časa trpelo, dokler je potihnil krik in potem je še le dr. Tavčar mogel par besedi izpregovoriti. Dal je lepe nauke našemu vzornemu in baje napred-nemu županu Johannu Globočniku in ga podučil, da naj bi občina kupila grajščino. Ne vem, ali gre to sicer v liberalno glavo Johannovo, da bi zdaj kar naenkrat pustil Hribarja na cedilu in bi občina kupila graj-ščino. Oče župan, bo gotova zamera! In oče župan so molčali kot grob in vendar je bil on edini kriv razbitega shoda. Shod je zaključil Tavčar brez običajnih »živio«. Vsa j jih je bilo dosti prej, a ne na čast Tavčarju, ampak dr. Šusteršiču. Tak je bil liberalni shod. Menimo, da smo vse povedali, ako povemo, da so liberalci vse, kar liberalno leze in gre, skupaj zbobnali; samo Dularja iz Karlč, ki je 19. oktobra še piskal, ni bilo, ker je baje neprostovoljno v ječi. Ljudje so pa videli ptuje gosposke in barabske obraze, da so se kar šušili odkod, in kljub temu tak fasko. Radovedni smo, kako bo »Narod« o tem shodu poročal, kajti Tavčar ima na-vado, da daje svoje prazne govore prej v tiskarno, predno jih govori.

Premeščenje. Sedanji postajenačelnik v Trnovem-Batrca g. Fran Lavrič je premeščen kot postajenačelnik v Opatijo.

Osebnosti. Deželni odbor goriški je imenoval za pisarniškega asistenta Emila Mariniča, za računskega vezbenika pa Viljema Kleina. — Za sodnijske služe pri goriškem okrožnem sodišču sta imenovana France Gezbaz iz Pazina in A. Šavli iz Bovca. — Za poročnika v 7. domobran-skem polku je imenovan gospod Ant. Ce-bular. — Umirovljen je goriški deželno-sodni svetnik g. Peter Maffej ter je dobil tem povodom viteški križ Franc Jožefovega reda.

Imenovana je za provizorično učite-ljico na šestrazrednici v St. Marjeti pri Ptuj u gđ. Roza Jebačin.

Zaročil se je slovenski državni po-slanec in svetnik pri upravnem sodišču g. dr. Ploj z gospo Schlomp, tovarnarjevo vdovo na Dunaju.

Poroke. Poročila se je danes v Sečih pri Škofji Loki gđ. Anica Šlibar z go-spodom Ivanom Lovšinom, trgovcem iz Ribnice. — Poročil se je v Domžalah gosp. Franc Smuk z gđ. Regino Januševc. — V soboto se je poročil v Gorici gospod S. Premrou, vcdja »Centralne posojil-nice, z gđ. Lujizo Zavrtanik.

O posojilnici v Cerkljah pišejo razni listi, da je v neredu. Nam se je sporočilo, da se g. kaplan Kos energično trudi, da pride vsem nerednostim v okom in jih od-strani. Kadar se završi revizija, bomo o stvari natančneje poročali. Prej v odboru po-sojilnice ni bilo nobenega duhovnika.

Ponesrečen profesor. Iz Kranja se poroča: Večmesečni dopust je dobil valed bolezni g. A. Peterlin, profesor matematike in fizike. Nadomestuje ga suplent g. Vojta, ki je ta teden ponesrečil pri nekem fizika-ličnem poskusu. Dotična tvarina mu je eks-plodirala v čelo in ga nekoliko poškodovala. Morali so ga prepeljati domov.

Visoka starost. Na Igu je 7. t. m. umrla konjederkina mati Lucija Kopišar. Dosegla je starost 93 let.

Uničena razzodba porotnega so-dišča. Na smrt so obsodili porotniki v Trstu Slovence Skrk. Tržaški porotniki so namreč Lahi, ki ne poznajo slovenskega jezika. Ker se je na razpravi zatoženčev branitelj posluževal slovenskega jezika, pokaral ga je predsednik kakor kakega šolarčka, in vsi laški listi, liberalni, konservativni, demo-kratični itd. napadali so dr. Gregorina in mu očitali, da je brez vsakega najmanjšega človekoljubja. Radi te razprave stavlil je po-slanec Spinčić interpelacijo v državnem zboru in branitelj dr. Gregorin se je pritožil proti razzodbi laških porotnikov. Najvišje sodišče je razveljavilo raz-sodbo porotnega sodišča v Trstu in je za novo razpravo določilo novo sodišče v Gorici. Le neustrašeno naprej, vrli slovenski branitelji za pravice slovenskega naroda!

»Katoliškega Obsornika« letošnji 4. zvezek je danes izšel in bil razposlan.

Županom v Kanalu je izvoljen gosp. Anton Križnič, tamkajšnji tovarnar in posestnik.

Dvojezični napisi. Laški župani ne-katerih občin v Istri so se sešli na posveto-vanje, da ukrenejo potrebne korake proti hrvatsko-slovenskim napisom na novi istrski železnici, kateri napisi (pravijo namreč Lahi!) »hudo žalijo narodni značaj dežele«. Ta de-žela je namreč po več nego dvetretjinski večini slovensko-hrvatska, tako so tudi po-tniki po večini naše narodnosti, a v taki de-želi bi bil napis v jeziku ljudstva žaljenje. Sklenili so naprositi laški državni klub, naj stori potrebne korake pri ministru železnice, dalje naj istrski deželni odbor dela na to, da ne pride do žaljenja, in deputacija se podá k namestniku Gočesu. Tržaški list, ki piše govore poslancu Hortisu, pričakuje, da do-sežejo to laški poslanci v zvezi z nemškimi, »ker skupne zahteve in skupne pravice pri-vedejo Nemce in Lahe do zmage«.

V Mariboru je država zgradila novo telovadnico, ker je mesto odpovedalo svojo telovadnico državnim šolam.

Iz Opatije. Veliko moderno kopališče v Opatiji bodo zgradili na zemljišču južne železnice, kjer je sedaj fotografski zavod Jelusič. Načrti so že gotovi.

Govor poslanca Biankinija v drž. zboru pouzrežil je hud krik po vsem laškem židovskem časopisju. Se celo dunajska židinja hrešči, kar nam je vse najboljše dokaz, da je Biankini v pravo zadel.

Delavce odpustijo v tovarni Donawitz na Štajarskem. V soboto so odpustili zopet 56 delavcev.

Prememba posesti v Kranju. Hotel »Novo pošto« v Kranju je od g. Lovrenca Rebolja kupil kamnosek gospod Rudolf Jeglič.

Defraudant se je sam izdal. Na goriško okrajno glavarstvo je prišel neki Miroslav Morrendorfer, cvetličarski pomočnik z Dunaja. Izpovedal je tu, da je poneveril 600 K svoji gospodinjici cvetličarki Tereziji Cader na Dunaju. Ta denar sta si razdelila s svojim prijateljem, potem pa sta zbežala.

Nesreča na morju. Blizu Dubrovnika prevrnil se vihar ladjo, v kateri sta se nahajala dva mornarja. Jeden je srečno priplaval do brega, drugi pa je utonil. Ladija je bila naložena z lesom; o nji ni sledu, kakor tudi ne o ponesrečencu.

Nasledek pijanosti. 39-letni delavec Ivan Mulič, oženjen in oče dveh otrok, hotel je vinjen v Trstu v prosti luki čez železnični tir, ko so premikali vozove. Prišel je med dva voza, ki sta ga tako zmečkala, da je še tisto noč umrl v bolnišnici.

Lep parček v Trstu. 26-letni brivec Aleksander T., sedaj brez posla, in Roža Cijan, dekle 30 let, ki se živi s tem, da umiva posodo pri boljših družinah, sta se že dalj časa rada videla. Te dni je pa Roža naznanila policiji, da jo je namlatil T. in jej velel, naj se kar hitro odstrani iz Trsta, ker je drugače ne pusti pri življenju. Preljubnega so utaknili v luknjo.

Štrajk v Mirnu se bliža svojemu koncu. Štrajkovci so imeli v sredo popoldne na goriškem glavarstvu konferenco, katere se je udeležil tudi obrtni nadzornik inženir Coglijevina iz Trsta. Nadzornik je svetoval delavcem, naj gredo na delo pod starimi pogoji, kar pa so delavci odklonili. Zvečer potem so imeli delavci v Mirnu zborovanje, kjer so sklenili ostati v štrajku, izvemši dve tvrdki, kateri sta privolili povzika 5%, jedno uro manj dela, ter sta uvedli nekatere poboljšave v zdravstvenem pogledu. Oci delavci, kateri so začeli delati, so se odločili, da bodo dajali po dve kroni podpore štrajkujočim.

Cirkus Enders je prišel v Gorico. **Velika nezadovoljnost** vlada med laškim kmetским ljudstvom v Istri proti gospodujoči laški gospodi, tako čitamo med vrstami v nekem poročilu v nekem laškem listu.

Spominsko plošče uložje v gledišču »Rosetti« v Trstu, ki naj naznanja, da so Lah zahtevali laško univerzo v Trstu.

Ljubljanske novice.

Grohar prijet. Akademski slikar Ivan Grohar, kateri je poneveril kot blaginjak »Slov. umetniškega društva«, je prišel včeraj nazaj v Ljubljano. Danes zjutraj ga je v hotelu »Lloyd« aretirali mestni policijski detektiv. Dobili so še nekaj denarja pri njem. Dosedaj je hodil po Beneskem. Policija je Grohara še tekom popoldne izročila deželnemu sodišču. Grohar pravi, da je denar vzletel, da se je preživel, da ga je pa mislil vrniti, ko kaj zasluži.

Veliki orfej. Včeraj se je vršil v »Narodnem domu« Slavčev »Veliki orfej«. Ob veselih in lahkih zvokih vojaške in družbene godbe zbiralo se je polagoma mnogobrojno občinstvo k obema promenadnim koncertoma. Ko so oddoneli zadnji glasovi priljubljene Parmove koračnice »Mladi vojak«, prišel se je drugi del zabavnega večera »Pevski koncert«. Društvena godba je pod vodstvom novega dirigenta svirala divno ouverturo iz »Prodane neveste«, s tako finostjo in preciznostjo, da je morala radi gromovitega ploska točko ponoviti. Radi priznavamo, da je godba pokazala z večerajšnjim proizvajanjem velik korak v napredovanju na umetniškem polju. »Slavčev« moški zbor si je izvolil — (za tak zabaven večer pač nekoliko prerena in pretežka) komada »Rimski slavospev« od M. Brucka in »Hanibalov prehod preko Alp«. Močni pevski zbor je prišel posebno v Bruckovem impozantnem umotvoru do svoje veljave; ta točka zahteva od zbora močan in izvežban pevski kontingent, ki zna in ve pod vodstvom svojega dirigenta s spremljevanjem orkestra ubrati glasove v one velečastne akorde, ki

dajejo tej pevski točki svoj karakterističen kolorit. Po pevskem koncertu razkropili so se poslušalci po celem »Narodnem domu« in pričela je črnovojniška vojska. Rabilo se je moderno brezdimno streljivo. Po zraku frčale so nabasane bombe in granate, ki so obsule napadene z gostim papirnatim snegom. V telovadni dvorani se je med tem vprizorila Murnikova izvirnica »Bucek v strahu«. Gosp. Murnik je dal v svoji enodejanki, polni komičnih in dovtipnih prizorov, svojima idealoma, Bucky in Bucki, kosti in kožo in ju postavil na oder življenja. Po končani igri pobiteli so mladi pari v zgornjo veliko dvorano. Tu so se namreč vršili vsi trije napovedani plesi. Omenimo naj še to, da so hodili plesalci pridno gledat do poznega jutra okusno nastavljene dobrote. Pri tekmovalju dam je dobila prvi dobiček gospa A. d. e. r. w. a. l. d. o. v. a., drugi dobiček gđ. Čižek in tretji dobiček gđna P. o. g. a. o. n. i. k.

Javno predavanje. Jutri v torek točno ob pol 8. uri zvečer bo predaval v veliki dvorani »Kotliškega doma« g. J. a. n. e. z. K. a. l. a. n. o. v. e. l. e. z. a. n. i. m. i. v. e. m. p. r. e. d. m. e. t. u. Kobilni udeležbi vabi odbor »Slovenske krščanske socialne zveze«.

Poročil se je včeraj tukajšnji čevljarški mojster g. Benjamin Salmič z gđ. Terezijo Tancinger, G. Alojzij Ošabnik, kolodvorski paznik, z blaginjičarko gđ. Pavlino Soršak. G. Viljem Fischinger, učitelj na realki, se poroči z gđ. Marijo Krivic. G. Janez Stibili, mizar pri Tönniesu, so poroči z vdovo Marijo Janco. Iz finančnih krogov se čuje, da tudi deputacija za odpis ali podaljšanje obrokov mestnega 3% drž. posojila ne bo nič dosegla. Do zdaj se pa še niti ne ve, če bo sprejeta.

En dan počitnic so si privoščili. Dečki, ki so zbežali iz salezijanskega zavoda, so se sami povrnil. Njih namen ni bil zapustiti zavoda za vedno, kar je vidno iz tega, da so se sami že takoj po kosilu nazaj povrnil. Oddaljili so se od zavoda le za nekaj ur, ker so si hoteli privoščiti en dan počitnic. Tako pravijo oni sami.

Proti Ivanu Groharju je »Umetniško društvo vložilo tožbo zaradi 970 K. Narek za ustno sporno razpravo je določen na dan 13. novembra popoldne ob 4. uri pred okr. sodnijo v Ljubljani.

Umrli je v Joževovem mestu na Dunaju stotnik Ernst Koschleisch, ki je bil nedavno nadporočnik pri tukajšnjem topničarskem polku.

Dar. G. Julij Kantz, lastnik parne pekarnice, je podaril več sto kosov kruha ljudski kuhinji in Salezijancem.

Nesreča. Alojzij Gaspersič, sedem let star delavec sin na Zaloški cesti št. 17, se je predvčerajšnjim popoldne pred Sušnikovo prodajalnico na Zaloški cesti igral pri slamoreznici. Vtaknil je levo roko v stroj in zavrtil kolo. Stroj ga je prijel in mu zmečkal srednji prst. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

Za defraudanta se je izdajal. Ključarski pomočnik Jožef Huber je prišel danes po noči brez denarja v gostilno Ivana Kende v Židovski stezi in je tamkaj pil in jedel. Ko se je skoro okrepčal, pravil je gostom, da je poneveril neke prav veliko svoto, in gostje so mu to verjeli in poklicali policaja, kateri ga je vzel seboj, da se izkaže, kdo in odkod da je. V spremstvu policaja je odšel Huber iz gostilne. Zunan pa je povedal policaju, da on ni nič poneveril, da pa le ni imel denarja, da bi plačal, kar je spil in snedel. Ker pa se je bal, da bi ga stekli, ko bi ne bil hotel plačati, je rekel, da je defraudant, da je prišel policaj in ga spremljal iz gostilne. Seveda je policaj nato Huberja vaejedno aretirali in ga odpeljal na rotovž.

Ljubitelji puntigamskega piva bode gotovo zanimala vest, da je kapelnik kamniške godbe zložil »Puntigamer Kohlensäure-Marsch«. V Puntigamu niso bili malo razočarani, ko so dobili v roke ta izraz kapelnikove navdušenosti do puntigamskega piva. Vodja tukajšnje zaloge g. Petrič je poslal kamniškim godecem štiri sodečke piva, da si tako svojo navdušenost tudi primerno zalijejo.

Nov hōtel bo uredil gospod Tomažič, sedanj lastnik hiše, v kateri je sedaj Puatova kavarna.

Občni zbor kovinske zadruga se včeraj ni vršil, ker je bil nesklepčen. Vršil se bo prihodnji četrtak ob pol 8. uri zvečer v Hafnerjevi pivovarni.

Na mesečni sejem v soboto 8. t. m. je bilo prignanih 680 konj in volov; 289 krav in 69 telet. Skupaj 1038 glav. Kupčija je bila prav ugodna, posebno pa za govejo živino. Kupci so prišli iz Morave, Tirolskega in Italije.

Nagajivi bik: V soboto popoldne je gnil hlapec Jernej Jager po Poljanskem nasipu bika, kateri je hlapca trikrat podrl na tla. Hlapec je bil že ves utrujen in je že komaj držal bika. Ako mu ne bi prišel na pomoč neki desetnik 17. pešpolka, bi mu bil bik ušel in bi se bila lahko kaka nesreča pripetila.

Gošufija. Delavca Ivana Zlika na kolodvoru v Spodnji Šiški je neki agent ogoľljal za 4 krome. Agent je vzel Zliku mero za obleko in ta mu je dal 4 krome predplačila. Agent ni poslal obleke in ne predplačila nazaj.

Društvo davčnih uradnikov je imelo včeraj občni zbor, ki je volil odbor. Častnim članom je bil izvoljen g. H. Fuchs iz Brna.

Tatvina. V petek popoldne je ukradel neznan tat alikarskemu pomočniku Frančišku Smole, ko je v neki hiši na Zaloški cesti delal in med tem položil suknjo na okno, iz žepa suknje 20 kron v papirju.

Nezgoda na kolodvoru. Delavec Franc Cundar je pri nakladanju raznega blaga na južnem kolodvoru na stopnicah spodrsnil in se je zadel z levo nogo ob železni voziček za prevažanje blaga in se na stegnu poškodoval.

Pod kuratelo so postavljeni: Frančiška Gorše, rojena Ark, branjeveva žena v Ljubljani, Martinova cesta št. 10, Ivana Germek iz Tacna, delavka v tobačni tovarni, stanujoča Križevniške ulice št. 7, radi slabomnosti.

Umrli je danes v bolnišnici v Ljubljani gđ. Ljudm. Černe, bivša učiteljica na Raki na Dolenjskem, hčerka urarja g. Černeta. N. p. v. m.!

Najdeno in zgubljeno. V času od 1. do 7. t. m. so bile na južnem kolodvoru najdene sledeče reči: 1 molitvena knjiga, 1 palica in 1 dežnik. — Od Prešernovih ulic pa do Wolfovih ulic je zgubil krojaški pomočnik Ivan Kerstnič zlat obesek z rudečim kamnom.

Povožen. Izvožek Jožef Lipar je včeraj popoldne na vogalu pri kavarni »pri sloncu« podrl na tla hlapca Jožefa Strukeljna, kateri je tamkaj stal. Lipar je vozil prav naglo. Strukelj je na desni roki poškodovan.

Z različnim vozom. V soboto zvečer je na Reslovi cesti vrgla božjast neko Pavlino Somergatter in jo je tako vilo, da so morali poslati po rešalni voz in jo prepeljati v bolnišnico.

Goljufije s premogom. Hlapec Franc Hribar v Siemskovih ulicah št. 21 je vozil po mestu premog v vrečah, katere so bile sicer plumbirane, a niso tehtale 50 kg. premoga. Stehtali so vse vreče in v vsaki je manjkalo najmanj polkilo kilogram premoga, v nekaterih vrečah pa tudi po tri kilograme.

Ponesrečen delavec. Jožef Kosovel, zidar, je v soboto popoldne ponesrečil pri stavbi Urbančeve hiše na sv. Petra cesti. Pri delu ga je pritiskal kamen na levo roko in mu zmečkal srednji prst. Ponesrečenca so pripeljali v bolnico.

Dolgoprstni ljubitelj kave. Posestnik Mihael Bolta iz Domžal je bil v soboto popoldne v prodajalnici gosp. E. Perdane na Cesarja Jožefa trgu zasačen, ko je jemal iz predala kavo in jo basal v žep. Poslali so po policaja, a Bolta ga ni počakal in je ušel iz prodajalnice. Policaj je tekel za njim in ga ujel. V žepu so dobili še nekaj kave.

Nesreča na Rudolfovi železnici. Stroj osebnega vlaka št. 1715 je v soboto pri odhodu iz kolodvora v Trbižu skočil s tira, vsled česar je imel zamude štiri ure.

Književnost in umetnost.

Repertoire slovenskega gledališča.

Jutri v torek se uprizori prvič na slovenskem odru velika burka s petjem — pravzaprav opereta: »Brez denarja«. Veliko Girardjevo ulogo — Skoka — igra in poje gospod režiser Fr. Lier, ki je še od lani v najboljšem spominu iz operete »Mamzell Nitouche«. V ulogi Marjetice nastopi gđ. Kočvarjeva, gojenka »Glasbene Matice« in učenka gosp. ravnateljca Fr. Gerbića. Gđ. Kočvarjeva je Slovenka in lep pojav med domačim naraščanjem. Pela je že večkrat manjše vloge v operah in spevoigrah. Nadalje imajo večje vloge g. Boleška, g. Dobrovolny, gđ. Rückova, g. Verovšek, g. Danilova in g. Dobrovolna. Pri tej opereti sodeluje vojaški orkester, ženski in moški operni zbor. Pojo se samospevi, dvo- in četertrospevi in razni mešani zbori. Opereta »Brez denarja« je udomačena že na vseh večjih operetnih gledališčih, saj je velezabavna. Gospod Lier in gđ. Kočvarjeva parodirata razne drame. Režijo ima gospod Lier, ki je igro okusno uprizoril. — V nedeljo popoldne predstavljajo »Pepelčico«.

Slovensko gledališče

ima sedaj končno vendar dobrega tenorja. Gospod Vlček je v soboto v operi »Maričon« sicer nastopil v majhni ulogi, vendar je pokazal, da imamo od njega mnogo pričakovati. Občinstvo ga je z veseljem pozdravilo. Sobotna predstava opere »Maričon« je bila zopet zelo popolna bodisi glede petja, bodisi glede režije. Opera »Maričon« si bo pridobila z vsako predstavo novih prijateljev. Tudi pri operni predstavi v soboto je bilo več Hrvatov iz Zagreba, mej njimi č. g. kanonik dr. Suk. Skladatelj g. Srečko

Albini se je udeležil premijere s svojo gopo ter se izrazil o opernih solistih in zboru jako laskavo. Tudi režija in garderoba mu je zelo ugajala. Opero »Maričon« poje zopet prihodnji petek in prihodnjo nedeljo.

* **Nove skladbe.** Izšla je 3. številka 11. letnika »Novi Akordi«, zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo. Vsebine: 1. Risto Savin (Praga): »Barcarola« za klavir. 2. Vilko Novak (Zagreb): »Himna k 40oj godišnjici hrv. pjevačkok društva »Kola« za moški zbor. 3. Dr. Ben. Ipavec (Gradeč): Romanca iz opere »Tičnik« za en glas in klavir. 4. Emil Adamič (Zagorje ob Savi): »Spominski list« za klavir. 5. Ivan pl. Zajc (Zagreb): »Pater noster« za en glas, gosli-solo in harmonij ali klavir. 6. Josip Ipavic (Gradeč): »Imel sem ljubi dve...«, četertrospev. 7. Dr. Gojmir Krek (Ljubljana): »Zaprta so njena okenca...«, za en glas in klavir. 8. Julij Junek (Praga): »Mazurka« za klavir. — Vseled preselitve urednika »Novih Akordov« v Lipsko, naj blagovolijo gg. sotrudniki pošiljati prispevke in pisma, določena za uredništvo, pod naslovom: Dr. Gojmir Krek, Leipzig, Alexanderstrasse 34, III. Konkurenčne skladbe pa naj se pošljejo založništvu: Knjigarna L. Schwentner v Ljubljana.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani.

Mati 62 otrok. Iz Neapolja pišejo v »Daily Express«: Prošnjo s 30.000 podpisov so predložili laški vladi, da bi dala letno plače 1800 frankov neki ženi, imenom Magdalena Cravetti, ki je porodila 62 otrok, 59 moškega spola in 3 ženskega v 19 letih zakona. — Očeta in mater ustreliti je hotel v Castelfranco neki Caltana. Najprej je pomeril na očeta, ker ga pa ni zadel, sprožil je trikrat v mater, a ni k sreči nikogar zadel. — Tatove do smrti nabili so v neki vasi blizu Kijeva. Vsačani so se hudovali, ker so jim kradli konje. Nekega večera so zasledili 5 tatov, ko so se pripravljali, da bi jim zopet odgnali konje. — Milijonar morilec. V Bostonu v Ameriki so zaprli sina nekega milijonarja, ker je na ulici umoril mlado žensko. Prišlo je sedaj na dan, da je skušal v preteku malo mesecev zadušiti 13 žensk, katere je pustil na tleh v nezvesti. Pred časom je bil v norišnici. — Svoja sinova ustrelil je v Falna na Svedskem stotnik Pihlström. Tretjega sina je smrtnonevarno ranil. — Karlistično zaroto zasledila je policija v Barceloni. — Poneveril je knjigovodja meščanske pivovarne v Polni na Češkem Ladislav Rökry 60.000 kron. — Ruski car baje resno boleha na živčni bolezn. Vedno se plaši pred napadi. Pri njem je francoski spiritist Philippe, ki mora vedno klicati »duha Aleksandra III.« Načelnik policije je odpuščen, ker je o Philippu izrekel neugodno sodbo. — Policija pri ožji volitvi v Favoriten. Radi nastopa policije pri zadnjih soc. demokratskih nemirih se vrše pod predsedstvom polic. predsednika Haberdar preiskave. Pravijo, da je omajano stališče osrednjega nadzornika dr. Goriupa, češ, da mu ni nihče naročil, naj policija prime za orožje. Kajpada soc. demokracija ne bo dosegla tega, da bi se v bodoče policija mirno morala pustiti nabijati s kamenjem in nožmi. — V Gradcu se je zaklal v srce vojak Hostelka, ki je poneveril erarični denar. — Samomor starke. V Zagrebu se je iz drugega nadstropja vrgla na ulico 72letna starca Brežan.

Socialna demokracija mej učiteljstvom. V Avstriji je po poročilih nekaterih listov 15.000 učiteljev, ki so zvesti pristaši soc. demokracije.

Južna železnica je imela septembra meseca 1902 vseh dohodkov 9.722.383 K; dobička je bilo 181.703 K. Od 1. jan. t. l. je bilo dohodkov 78.010.390 K, + 159.595.

Zveza krščansko mislečih zdravnikov se je ustanovila za Avstrijo. Načelniku ji dr. Sonnenfelder. K zvezi je pristopilo že lepo število članov.

Nesreče turistov v Alpah v letu 1902. Dosedaj se je letos zgodilo v Alpah že 166 nesreč, in sicer je bilo turistov 123 mrtvih in 43 težko ranjenih, od katerih so pa nekateri pozneje umrli. V sami Svici se je zgodilo 54 nesreč. Razun tega še več turistov pogrešajo; med mrtvimi je tudi 10 vidnikov.

Maksim Gorki. Ni tega dva meseca, kar so listi pisali, da je stanje tega ženijalnega pisatelja opasno in da ni nikake nade, da ozdravi. Zlaj se zopet javlja iz Rusije, da je Gorki ozdravil in da se nastani v Nižnjem Novgorodu, kjer je že kupil hišo in da hoče tu delovati.

Demonstracije na pokopališču. Na vseh svetih večer so se poljski in ruski dijaki, kot že znano, zbili na Lvovskem pokopališču. Kakih 2000 Poljakov je prišlo na grobove poljskih domoljubov, kjer so pevali poljske žalostinke. Rusi so pa jih hoteli za glušiti s pesnijo: »Ne pora Laham služiti«.

Nastal je velik krik, kateri se je počem nadaljeval na ulic. Ruski dijaki so zvečer priredili mačjo godbo pod okni poljske akademije čitalnice, a Poljaki so jih z oken polivali z vodo.

Velika nesreča se je primerila, kot smo že omenili, pri novi zgradbi velike vojašnice v Čestechovu v ruski Poljski. Ravno so dogradili vojašnico, v kateri bi imela biti nameščena 7. in 8. strelski polk, kar se je z velikanskim hrúštem podrla kosarna. Bila je zidana iz slabega gradiva. Dosele so iz razvalin potegnili mnogo ranjencev. Dva sta bila že mrtva, dva sta takoj umrla. Druge so spravili v bolnišnico.

Liberalni gospodarski načrt.

(Odgovor na Pirčevu knjigo „Kmetijske razmere na Kranjskem.“)
(Dalje.)

Gospod ravnatelj je napravil za učitelja narodnega gospodarstva nerazumljivo in neodpušljivo napako, da je vpošteval samo pasiva, vključene dolge, ne pa tudi aktiva, nove vloge pri hranilnicah. Kaj bi rekli o človeku, ki obsodi trgovca, ki ima zaradi večjega prometa vedno več dolgov, pa še nerazumno več imetja? Pameten trgovec bi mu skoro gotovo dejal, da ne razume veliko o stvari. Poglejte mesečna poročila v „Narodnem gospodarju“, pa boste najbolj razumeli, kako se razvija naša narodna moč.

Pozabil je pisatelj, koliko tega novega dolga se je porabilo za nove investicije, ki donašajo najlepše obresti. Napravili so nove hiše, gospodarska poslopja, mlinske žage, vodovode, stroje itd. Vse to je stalo veliko, d o n a š a pa tudi veliko.

Omenjal je premalo, koliko se je porabilo za nove šole, kar menda tudi ni mrtev kapital, ker mora večja omika donášati večje dohodke.

Gotovo se je samo za nove šole porabilo v celi deželi več milijonov v zadnjem desetletju. Pri tem moremo omeniti, da je vlada in z njo šolske oblasti, postopala pri tem s čudovito lahkomišljenostjo. Mi smo v resnici vneti za razvoj našega šolstva, ker vemo, da more le izobražen narod v današnjem času obstati. Toda če se zaradi ene osebe zidajo čisto nove šolske palače, ki stanejo 30—50.000 kron, ko je staro poslopje še popolnoma primerno, če se zidajo šole na krajih, kjer ni prav nobene potrebe, če se zida tako, da je šola v takem kraju, da voda skoro poplavi poslopje, se pravi to zapravljati narodovo premoženje. Ravno tako nespametno je, če se vedno in vedno razširja šola. Poznamo kraj, kjer so z velikimi stroški razširili dvorazrednico v tro-razrednico, kjer imajo v enem oddelku vedno okoli 15 učencev, v drugem okoli 20, v tretjem 30. Na gimnaziji nas je pa sedelo po 70 in jih je še sedaj v enem razredu po 60—70 in v osmi šoli skoro trikrat toliko kot v višjem razredu vaše univerze. In pri vsem tem vspehi niso povoljni. V nekem kraju so imeli pred leti enega učitelja, sedaj jih je menda pet ali šest. Ljudje pa pravijo, da so učenci poprej bolj znali, kot znajo sedaj. To so nezdružljive razmere, v katere bo treba poseči s železno roko, če ne bo šlo s stroški višje in višje, z izobrazbo pa nižje in nižje.

Tudi ta denar naložen v izobraževalne namene je pisatelj vpošteval.

Kako je pa pisatelj zabredel v to čudno zmoto? Računil je brez dvoma preničeno donesek gozda, ki za celo deželo gotovo več izdaja kot vsaka druga panoga kmetijstva. Naše narodno premoženje se torej vsako leto ne manjša, temveč nekoliko pomnoži. Ali pa s tem trdimo, da se našemu kmetu dobro godi, ali zanikamo, da je on največji trpin, kateremu se mora pomagati? Nikakor ne.

Naš kmet shaja le tam, kjer sam strada in si pritrjuje.

Dela navadno zjutraj od 4. in zvečer do 10. ure z vsjo svojo družino. Ko bi koncem leta seštel vse dohodke, mu delo za odraslega človeka ni plačano po 70 h na dan. Zato mora vsak, ki ima večje posestvo, da ne shaja s svojo družino, temveč je treba najemati, propasti, ker so delavci in najemniki dragi ter hočejo imeti boljše življenje. Vsa večja gospodarstva, bodisi veleposestnikov, duhovnikov ali večjih kmetov, so vkljub največji skrbi vedno pasivna. Navadni kmet, ki dela s svojo družino, še shaja s stradanjem in pomanjkanjem. Hrana je v več krajih prav beraška. Na Notranjskem imajo po zimi v vasi, ki šteje 115 števil, komaj v šestih hišah kruh. Kjer na Dolenjskem bolje živijo in si marsikaj privoščijo, pa rapidno bredejo v dolge. Skoro tretjina je v marsikateri vasi hiš, ki redno uživajo spomladi in poleti repo in krompir, na Gorenjskem vedno le koruzne žgance (nezabljene) z mlekom. Vsa revščina in včasih res grozno pomanjkanje se pa kaže pri šolski mladini. Po zimi pridejo brez

obuvala, na pol oblečeni v šolo, vsi premrzni, da se morajo človeku smiliti, za šolske potrebe jim stariši ne morejo dati, naj bodo te še tako neznatne. Slaba in nezadostna hrana je vzrok, da ljudstvo vedno bolj peša. Res je včasih kmet s svojo lahkomišljenostjo sam kriv nesreče, vendar vselej to ni. Če se primerjajo dohodki kmetovi z dohodki najslabšega delavca, vidimo, da delavec še trikrat bolje stoji. Srce človeka boli, ko bere, koliko milijonov se je dalo za novo orožje, kako se je zboljšala plača vsem, kmet pa trpi in plačuj, zate ni še na- počil rešilni dan.

Očita se mu, koliko se zapravi na žganju. Res je to grozna rana na našem telesu, ki se pa vsaj dá razlagati. Poglejte ubogege kmeta, od zjutraj do večera mora delati, pri tem pa stradati, pomanjkanje trpeti, zatirajo in odirajo ga povsod, kjer ga morejo! Ali je potem čudno, če si išče poceni dobiti malo tolažbo v omamljivem žganju, ki je po njegovem najceneje razvedrilo? Življenje, kakor je živí naš kmet sedaj, ni več za sedanjí čas dostojno človeka. Ko bi si v tem privoščil potrebno, ko bi se napravile naprave, ki se morejo izvršiti, bi ves preostanek, ki nam ga sedaj kaže naša bilanca, zginil in imeli bi velikanski primanjkljaj. Najprej bi moral kmet imeti sam malo boljše življenje, preskrbeti bi se moralo za starost, razširiti in zboljšati gospodarske naprave, nabaviti stroji, zboljšati ceste in zdravstvene razmere, da se povzdigne naše ljudstvo do omike in blagostanja, katero more imeti v sedanjem času. Ko bi se to, kar se mora storiti v sedanjem času za ljudstvo, res udeleževalo, bi ta slučajni prebitek popolnoma zginil. Torej je neresničen i glavni in edini dokaz pisateljev, da naše kmetijstvo propada, ker mu zmanjka vsako leto pet milijonov kron, ko naše gospodarstvo ni pasivno. Res se denar množi le pri nekaterih, drugi pa propadajo vedno bolj. To je znamenje nezdružljivih razmer, bilanca vendar ostane aktivna.

Društva

Podporno društvo za slovenske vseučiliščenike v Pragi je izdalo letos slovenskim dijakom že nad 1000 kron podpore. Slovensko razumnostjo naj blagohotno pomaga društvu na trdnem noge. Blagohotni prispevki naj se blagovolijo pošiljati na blagajnika »Podpornega društva za slov. visokošolce v Pragi« pod naslovom g. dr. J. E. tel. z Hvozdomilu, advokat Palackého št. 8, Praga (Vinohrady).

Telefonska in brzojavna poročila.

Pilberk, 10. novembra. V okraju Pilberk je dobil od 888 glasov slovenski kandidat Grafenauer 709, nasprotnik pa le 141 glasov. Zmaga naša! Živeli zavedni Slovenci!

Dobrla ves, 10. nov. Včerajšnji shod so s silo naskočili nemški nacio- nalc, katerih je prišlo 150 iz Velikoveca. Na čelo se jim je postavil do- brloveški župan Taurer. Udrli so s silo v naš zborovalni prostor s kamenjem in koli. Prišli so orožniki, ki so jih potisnili z nasajenimi bajoneti nazaj. Ko- nečno se je posrečilo imeti v pol ure oddaljenem Stebnu shod. Nemški naci- onalci so hoteli s slovenskimi govorniki, mej katerimi je bil tudi dr. Brejc, narediti tako, kakor so zadnjič z dr. Pupočcem.

Dunaj, 10. nov. (C. B.) Dosedanji nemški poslanik grof Eulenburg je odpoklican in mesto njega imenovan poslanikom na Dunaju dosedanji po- slanik v Rimu grof Wedel.

Dunaj, 10. novembra. Vest, da po- stane dr. Gertscher justični minister, je čusniška raca.

Berolin, 10. novembra. Tu se go- vori, da je nevesta belgijskega kralja neka avstrijska nadvojvodinja.

Umrla so:

- 5. novembra. Dušan Bedenk, krojačev sin, 8 dni, Strelške ulice 15, debilitas vitae.
- 6. novembra. Jakob Klopčič, starinar, 58 let, Cesta v mestni log 27, haemorehagja cerebri. — Alojzij Lenarčič, ključarjev sin, 5 mes., Rožne ulice 8, črevesni katar.
- 7. novembra. Josip Jurkovič, delavec, 38 let, Cesta v mestni log 15, tuberculi pulm.
- V bolnišnici:
- 3. novembra. Jakob Drašler, delavčev sin, 5 mes., eczema acutum universale.
- 4. nov. Franja Dolenc, posestnikova žena, 45 let, jetika.
- 5. novembra. Ursula Vodnik, gostija, 67 let, dia- betes mellitus.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 506-2 m, srednji tlačni tlak 736-0 mm

Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- ratura po Celsiju	Vetrovi	Nelo	Pavčina v mm.
8. 9. zveč.	736-0	8-5	brevetr.	daž	11-4
9. 2. zveč.	736-6	10-0	sl. vzh.	oblačno	
9. 9. zveč.	736-0	8-6	sl. jvzh.	oblačno	
10. 7. jut.	736-0	8-2	sl. vzh.	oblačno	0-0
12. popol.	737-4	9-4	ar jrg		

Srednja temperatura sobote 8-7°, norm.: 5-4°
Srednja temperatura nedelje 8-7°, normale: 5-1°

Zitne cene

dné 8. novembra 1902

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov

Koruzka za spomlad	7-61	7-62
Rž za spomlad	6-81	6-82
Koruzka za maj-junij 1903	6-70	6-80
Oves za pomlad	6-67	6-68

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april	7-53	7-51
Rž za april	6-45	6-44
Oves za april	6-39	6-40
Koruzka za maj (1903)	5-74	5-75

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banalska	7-80	8-25
južno zel.	7-85	7-90
Rž	6-60	6-85
ječmen	6-—	7-25
ob Tisi	6-—	7-75
Koruzka ogerska	7-65	7-15
Čikvanc	6-80	7-10
Oves srednji	6-60	6-80
škol.	6-75	12-—

Dunajska borza

dné 9. oktobra.

Skupni državni dolg v notah	100-95
Skupni državni dolg v srebru	100-75
Avstrijska zlata renta 4%	120-70
Avstrijska kronska renta 4%	100-10
Ogorska zlata renta 4%	120-45
Ogorska kronska renta 4%	97-55
Avstro ogerske bančne delnice, 600 gl.	15-62
Kreditne delnice, 160 gl.	664-50
Londonska vista	239-20
Hamski drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	116-92½
20 mark	28-41
20 frankov (napoleondor)	19-07
Italijanski bankovci	95-10
1 kr. cekini	11-33

Izgubili

so se v četrtek na lovu na Rožniku trije majhni rumeni

jazbečarji.

Kdor jih dobi, naj jih proti primerni nagradi odda na cesarja Frano Jožefa cesti št. 5 v komptoirju v pritličju pri g. Ivanu Pleiweisau. 1277 3-1

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po niski ceni

Ciril - Metodov koledar 1903 izide!

Cena 1 krono
po pošli 20 vin. več.

Naročila sprejema
Tiskarna Slatner v Kamniku.

V manufakturno trgovino KOTZBEK & KOSTEVC

vsprejme se

1271 **učeneo** 3-2

s primerno izobrazbo. — Natančneje poizve se v trgovini na sv. Petra cesti št. 4 v Ljubljani.

Štedilno leštilo za tla

(Schneider & Co. na Dunaji) je najcenejše in najpripravnije sredstvo za domačo porabo pri leštenju parketnih lužnih in li- domah tal, se posuši tekom jedne ure. Dobva se pri trdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskan- ske ulice. Vnanja naročila proti povzetju. 524 8 11-8

oddá se služba

1251 3-3

organista in cerkvenca

pri župnijski cerkvi v št. Gotardu pri Trojanah. Služba se zamore takoj nastopiti. Cerkevno predstojništvo v št. Gotardu.

Jutri ob pol 8. uri zvečer
javno predavanje
v veliki dvorani
„Katoliškega doma“.

Poslovilo.

Odhajajoč iz mile Notranjske, kjer sem polnih 23 let na raznih krajih z vneto deloval v slavo Najvišjemu in v blaginjo ljublje- nega naroda, ključem mnogoštevil- nim prijateljem in znancem vseh stanov iz dna srca:

„Boš vas obvaril“

1275 1-1

J. Podboj,

župnik.

Planina, 10. nov. 1902.

Harmonij

s premikajoč klavij turo, rabljen samo jedno leto, se
po ceni prodá.

Ogledati se je v Trstu, Molino piccolo št. 1. I., med 10. in 11. uro dopoldne. 1255 2-2

Stanovanje,

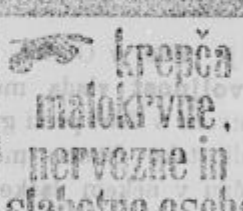
obstoječe iz treh sob, kuhinje, predsobe, kloseta, vodovoda, vse semetajno, išče s
1. majem stalna stranka. Ponudbe z oznako stanoarino pod „Konstantin Pr“ na upravnistvo tega lista. 1276 3-1

Iekarna Piccoli

„pri Angelu“ I. 2 (50-45)

Ljubljana. * Dunajska cesta

LEKARJA
Piccoli-ja
v Ljubljani.
Dobiva se v lekarnah

krepča
malokrvne,
nervozne in
slabotne osebe

Polliterska steklenica velja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabriel Piccoli** v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

Absolutno zjamčeno
pristno mašno vino.

Skofjaski list je l. 1898. priporočal v. č. gg. župnikom mašno vino, katero razpošilja „Kmetijsko društvo v Vipavi“ kot za- jamčeno pristno.

Belo vino posebno dobrega okusa od- daje se po 35 K in višje, in rudeče na- mizno hribovsko po 30 K za 100 litrov v Postojno postavljeno.

V zalogi je še staro belo vino.

Novo vino bode spoznalo za razpošiljati v prvi polovici novemb. a. Kvaliteta je letos izborna.

Najmanjša množina je 56 litrov. Na- ročbam čez 500 litrov se cena primeran- o zniža.

Zadružno nadzoruje strogo v č. g. dekan Vipavski. Izključena je vsaka prevara.

Na zahtevanje so pošljejo vzorci.

Kmetijsko društvo v Vipavi.
799 (10)

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.